

Merkez Sağda Liberalizm

DP, ANAP ve AK Parti

Emre Turku

LiBeRtE

Merkez Sağda Liberalizm

DP, ANAP ve AK Parti

Emre Turku

ISBN: 978-605-9823-58-6

Liberte Yayınları® | 248

1. Baskı: Temmuz 2022

© 2022, Liberte Yayınları®

Tüm hakları saklıdır. Tamamı veya herhangi bir parçası, hiçbir şekilde fotokopiyle veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz ve dağıtılamaz. Yayınevimiz bunu yapanlar ve buna teşebbüs edenler hakkında kanunî takibat yaptırma hakkına sahiptir.

İç Tasarım: **Abdurraman Yılmaz**

Kapak Tasarımı: **Serpil Koçtürk**

Baskı: **Vadi Grafik**

Adres: İvedik OSB 1420. Cadde No: 58, Ostim -Yenimahalle, Ankara

Telefon: (312) 395 85 71 - 72 | Sertifika No: 47479

LiBeRtE
yayıngrubu

Adres: GMK Bulvarı No: 108/16, 06570 Maltepe, Ankara

Telefon: (312) 230 87 03 | Faks: (312) 230 80 03

E-mail: info@liberte.com.tr | Web: www.liberte.com.tr | Sertifika No: 52155

Liberte Yayınları® Liberte Yayın Grubu'nun tescilli bir markasıdır.

Emre Turku

1992'de Erzincan'da doğdu. Lisans eğitimini Kırıkkale Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde 2014 yılında tamamladı. 2018 yılında aynı üniversiteden "Merkez Sağ Partilerde Liberalizm: DP, ANAP ve AK Parti İncelemesi" başlıklı tezi ile yüksek lisans derecesini aldı. Türk siyasal hayatı ve siyasî ideolojiler alanlarında çalışmalar yürüten Turku, hâlihazırda Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi'nde Siyaset ve Sosyal Bilimler alanında "Türkiye'de Maoculuk: Teori Dergisi Örneği" konulu tez çalışması ile doktora eğitimine devam etmektedir. Liberte Yayın Grubu Yayın Yönetmeni olarak görev yapan Turku, HürFikirler'de yorum yazıları yazmaktadır. Evli ve bir çocuk babasıdır.

İÇİNDEKİLER

Önsöz	9
Giriş	11
1. Liberalizm	15
Liberalizm Nedir?.....	15
Liberalizmin Felsefî Temelleri.....	18
John Locke (1632-1704).....	19
David Hume (1711-1776).....	22
Adam Smith (1723-1790).....	24
John Stuart Mill (1806-1873).....	26
Liberalizmin Türleri.....	28
Liberalizmin Temel Unsurları.....	34
Bireysel Hak ve Özgürlükler.....	35
Serbest Piyasa Ekonomisi.....	39
Sınırlı ve Tarafsız Devlet.....	46
<i>Sınırlı Devlet</i>	47
<i>Tarafsız Devlet</i>	50
2. Merkez Sağ Gelenek	57
Merkez Sağ Kavramı.....	58
Tarihsel Süreçte Merkez Sağ ve Liberalizm.....	64
Merkez Sağın İdeolojik Unsurları.....	71

Klasik Üçleme.....	72
<i>Muhafazakârlık</i>	72
<i>Milliyetçilik</i>	75
<i>İslâmcılık</i>	79
Görmezden Gelinen Unsur: Liberalizm.....	82
<i>Ekonomi</i>	83
<i>Din ve Devlet İlişkisi</i>	86
<i>Modernlik/Modernite</i>	88

3. Merkez Sağ Partilerde Liberalizm **91**

Demokrasiye İlk Adım: Demokrat Parti (DP) 93

Bireysel Hak ve Özgürlükler95

Serbest Piyasa Ekonomisi.....104

Sınırlı ve Tarafsız Devlet109

Transformasyonlar Dönemine Doğru:

Anavatan Partisi (ANAP). 114

Bireysel Hak ve Özgürlükler 117

Serbest Piyasa Ekonomisi.....121

Sınırlı ve Tarafsız Devlet131

Sessiz Devrime Doğru:

Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti). 137

Bireysel Hak ve Özgürlükler 140

Serbest Piyasa Ekonomisi.....147

Sınırlı ve Tarafsız Devlet 151

Sonuç **157**

Kaynakça **169**

Önsöz

LİBERALİZM, TÜRKİYE'DE GEREK FİKRÎ GEREKSE SİYASÎ alanda sadece küçük bir grubun ilgisini çekmiştir. Bu durum liberal düşüncenin siyasî mecrada tek başına güçlü bir harekete dönüşmemesini de beraberinde getirmiştir. Türkiye'de müstakil bir güç hâline gelemeyen liberal düşünce kendisini, daha çok, farklı gelenekler içinde gösterebilmiştir. Bu geleneklerden belki de en önemlisi merkez sağ gelenek olmuştur.

Merkez sağ gelenek, Türkiye'nin siyasî hayatında, Kemalizm ile birlikte en önemli iki siyasî hareketten birisi olagelmiştir. Öyle ki çok partili hayata ve serbest seçimlere geçildikten sonra tek başına iktidara gelebilen sadece merkez sağ partilerdir. Fakat bu gelenek hakkında akademik alanda yapılan çalışmalar ya eksik kalmış ya da yanlış değerlendirilmiştir. Tüm sağ tandanslar “Türk sağı” veya “sağ siyaset” isimleri altında bir çuval içinde anlatılagelmiş ve genellemelere kurban edilmiştir. Bu, merkez sağ geleneğin, sadece sağ siyasetin ideolojik unsurları olan, merkezden uzak, muhafazakârlık, milliyetçilik ve İslâmcılık unsurları çerçevesinde değerlendirilmesine sebep olmuş; bu gelenek içerisindeki, bu ge-

leneği diğer sağ tandanslardan farklı kılan, merkezdeki değer olan liberalizm veya liberal unsurlar ya dikkate alınmamış ya da fark edilmemiştir. Oysa cumhuriyeti kuran ideoloji Kemalizm olsa da bu cumhuriyeti idare etme ve yonetme goevini halk çoğunlukla merkez sağ geleneğin temsilcisi olan partilere vermiştir. Belki de en çok bu nedenle merkez sağ gelenek uzerine daha fazla çalışma yapılmayı hak ediyor. Bu minval uzeri Türkiye’de, bir anlamda, siyasetin rotasını belirleyen merkez sağ gelenek iãerisinde, ideolojik unsur olarak liberalizmin de yer aldığını somut bir şekilde ortaya koymak bu çalışmanın asıl amacıdır.

Elinizdeki bu kitap 2018 yılında tamamladığım "Merkez Sağ Partilerde Liberalizm: DP, ANAP ve AK Parti İncelemesi" başlıklı yüksek lisans tezimin gözden geãirilmiş hâlidir. Bu vesileyle tez çalışmam sırasında bana yol gösteren, danışmanım, kıymetli hocam Doç. Dr. Cennet Uslu’ya; bu çalışmanın yayınlanmasına fırsat verdikleri iãin saygıdeğer hocam Prof. Dr. Atilla Yayla’ya ve Liberal Düşünce Topluluğu Genel Koordinatörü Özlem Çağlar-Yılmaz’a; tüm eğitim hayatım boyunca benden desteklerini hiã esirgemeyen, sırtımı yasladığım annem ve babama; her daim yanı başımda olan, fedakârlığu ve bana olan güveni ile akademik çalışmalarıma devam edebildiğim sevgili eşim Burcu’ya teşekkürü yerine getirilmesi gereken bir borç bilirim.

Son olarak çalışmadaki tüm eksikliklerin sorumluluğunun bana ait olduğunu belirtmem gerekiyor. Bu kitabın Türkiye’de liberalizm ve merkez sağ literatürüne katkı sunması dileğuyle...

Emre Turku
Ankara - 2022

Kaynakça

- Acar, Mustafa, "Serbest Ticaret, Ekonomik Özgürlükler ve Refah", erişim: <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423873141.pdf>, 20.07.2016.
- Ağaoğlu, Samet, *Demokrat Partinin Doğuş ve Yükseliş Sebepleri Bir Soru*, Baha Matbaası, 1972.
- Ağaoğlu, Samet, *İki Parti Arasındaki Farklar*, Ankara: Arbas Matbaası, 1947.
- Ahmad, Feroz, *Modern Türkiye'nin Oluşumu*, çev: Yavuz Alogan, İstanbul: Sarmal Yayınevi, 1995.
- AK Parti Programı*, 2001.
- Akçura, Yusuf, *Üç Tarz-ı Siyaset*, İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2016.
- Akkaya, Rukiye, *Prens Sabahaddin*, Ankara: Liberte Yayınları, 2005.
- Aksoy, A. Şinasi, "Yeni Sağ, Kamu Yönetimi ve Yerel Yönetim: Eleştirel Bir Yaklaşım", içinde *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Sayı 7/1, 1988, ss. 3-13.
- Almond, Brenda, "John Stuart Mill", çev: Ahmet Kemal Bayram, içinde ed: Adam Kuper ve Jessica Kuper, içinde *Sosyal Bilimler Ansiklopedisi*, Cilt II, Ankara: Adres Yayınları, 2016, ss. 948-950.
- Altındal, Aytunç, *Laiklik*, İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi, 1994.
- Anavatan Partisi Programı*, 1983.
- Arslan, Zühtü, "Anayasal Devlet ve Siyasal Tarafsızlık", içinde ed: E. Fuat Keyman, *Liberalizm, Devlet, Hegemonya*, İstanbul: Everest Yayınları, 2002.
- Aslan, Seyfettin ve Taylan, Ömer, "AK Parti Döneminde Din Devlet İlişkileri ve Laiklik Politikaları", içinde, Seyfettin Aslan ve Yılmaz Demirhan (ed.), *Türk Siyasal Hayatında AK Parti Dönemi*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2016, ss. 233-282.

- Ataman, Muhittin, "1983-1991 Döneminde İç Politika: Özal'lı Yıllar", içinde Adem Çaylak, Mehmet Dikkaya, Cihat Göktepe, Hüsnü Kapu (ed.), *Osmanlı'dan İkininli Yıllara Politik Tarih*, Ankara: Savaş Yayınevi, 2014, ss. 589-603.
- Aydemir, Şevket Süreyya, *Menderes'in Dramı*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 16. Basım, 2015.
- Barlas, Mehmet, *Yeni Türkiye'nin Mimarı - Turgut Özal*, erişim: <http://www.youtube.com/watch?v=LMMZWoADS48>, 13.02.2017.
- Barry, Norman, "The Concept of 'Nature' in Liberal Political Thought", *The Journal of Libertarian Studies*, V. VIII, N.1, 1986.
- , Norman, *On Classical Liberalism and Libertarianism*, London: Macmillan, 1989.
- Basın Kanunu*, Kanun No: 5680, Kabul Tarihi: 15.07.1950.
- Başbakan Turgut Özal'ın Konuşma, Mesaj, Beyanat ve Mülakatları 13.12.1983-12.12.1984*, Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1984.
- Başbakan Turgut Özal'ın Konuşma, Mesaj, Beyanat ve Mülakatları 13.12.1986-12.12.1987*, Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1987.
- Başbakan Turgut Özal'ın Yurtiçinde Halka Hitaben Yaptığı Konuşmalar 13.12.1988-31.10.1989*, Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1989.
- Başdemir, Hasan Yücel, "İslamcılık", içinde ed.: Kalkan, Buğra ve Başdemir, Hasan Yücel, *Siyasî İdeolojiler*, Ankara: Adres Yayınları, 2. Baskı, 2017, ss. 250-275.
- Bayram, Yılmaz, "John Stuart Mill'in Demokrasi Anlayışı Üzerine Bir Değerlendirme", içinde *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 7, 2014, ss. 57-68.
- Beriş, Hamit Emrah, "Milliyetçilik", içinde ed.: Kalkan, Buğra ve Başdemir, Hasan Yücel, *Siyasî İdeolojiler*, Ankara: Adres Yayınları, 2. Baskı, Eylül 2017, ss. 108-129.
- Berlin, Isaiah, "İki Özgürlük Kavramı", çev: Mustafa Erdoğan, *Liberal Düşünce Dergisi*, Sayı: 45-46, 2007, ss. 59-72.
- Berry, Christopher J., "David Hume", çev: Ahmet Kemal Bayram, ed.: Adam Kuper ve Jessica Kuper, *Sosyal Bilimler Ansiklopedisi*, Cilt 1, 2016, ss. 591-594.
- Birinci, Ali, "Hürriyet ve İtilâf Fırkası", içinde *İslam Ansiklopedisi*, Türk Diyanet Vakfı, ss. 507-511.
- Bora, Tanıl, "Türk Sağı: Siyasal Düşünce Tarihi Açısından Bir Çerçeve Denemesi" içinde der.: İnci Özkan Kerestecioğlu & Güven Gürkan Öztan, *Türk Sağı: Mitler, Fetişler, Düşman İmgeleri*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2. Baskı, 2014, ss. 9-28.
- , Tanıl, *Türk Sağının Üç Hâli*, İstanbul: Birikim Kitapları, 2015.
- Butler, Eamonn, *Classical Liberalism: A Primer*, London: The Institute of Economic Affairs, 2015, s. 62.
- , Eamonn, *Özgür Toplumun Temelleri*, çev: Hakan Şahin, Ankara: Liberte Yayınları, 2016.

- Bülbül, Kudret, "Locke, Mill, Hayek ve Liberal Özgürlük Düşüncesinin Gelişimi", içinde *Liberal Düşünce Dergisi*, Sayı: 8, 1997, ss. 122-133.
- Cohen-Charash, Yochi ve Spector, Paul E., "The Role of Justice in Organizations: A Meta Ana-Analysis, *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, Cilt: 86, No: 2, Kasım 2001, ss. 278-321.
- Cranston, Maurice, *Freedom*, Longmans, Green and Co. 1954.
- Cumhuriyet Gazetesi*.
- Çaha, Ömer, *Dört Akım Dört Siyaset*, Ankara: Orion Kitabevi, 2007.
- , Ömer, *Türkiye'de Seçmen Davranışı ve Siyasi Partiler*, Ankara: Orion Kitabevi, 2008.
- , Ömer, "Türkiye'de Sivil Toplum ve Demokrasi (1983-1991)", içinde ed.: Adem Çaylak, Mehmet Dikkaya, Cihat Göktepe, Hüsnü Kapu, *Osmanlı'dan İkininli Yıllara Politik Tarih*, Ankara: Savaş Yayınevi, 2014, ss. 569-588.
- Çavuşoğlu, Hüseyin, "Türk Siyasi Hayatında Merkez Sağ Çizginin Tarihi", içinde *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 19, Sayı: 2, 2009, ss. 265-278.
- Çetin, Halis, "Liberalizmin Temel İlkeleri", *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, ss. 219-237.
- Çolak, Yılmaz, *Türkiye'de Kültürel İktidarın Kuruluşu 1923-1945*, Ankara: Liberte Yayınları, 2017.
- Dellaloğlu, Besim F., *Modernleşmenin Zihniyet Dünyası: Bir Tanpınar Fetişizmi*, Ankara: Kadim Yayınları, 4. Baskı, 2016.
- Demir, Ömer ve Acar, Mustafa, *Sosyal Bilimler Sözlüğü*, Ankara: Adres Yayınları, 6. Baskı, 2005, s. 328.
- Demir, Şerif, *Türk Siyasi Tarihinde Adnan Menderes 1930-1960*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi / Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2009.
- Demirel, Ahmet, *İkinci Grup'un Kurucularından Salahattin Köseoğlu'nun Milli Mücadele Hatıraları*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2017.
- Demirel, Ahmet, "Millî Mücadele Döneminde Birinci Meclis'teki Liberal Fikirler ve Tartışmalar", içinde ed.: Murat Yılmaz, *Modern Türkiye'de Siyasî Düşünce: Liberalizm*, Cilt: 7, İstanbul: İletişim Yayınları, 2013, ss. 164-184
- Demirel, Tanel, *Adalet Partisi*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2013.
- Demirel, Tanel, "Demokrat Parti", içinde ed.: Murat Yılmaz, *Modern Türkiye'de Siyasî Düşünce: Liberalizm*, Cilt: 7, İstanbul: İletişim Yayınları, 2013, ss. 480-529.
- Demirel, Tanel, "Türkiye'de Merkez Sağ ve Muhafazakârlık", *Liberal Düşünce Dergisi*, Sayı: 34, 2004, ss. 67-71.

- Demirel, Tanel, *Türkiye'nin Düşünce Atlası Projesi Seminerleri - Prof. Dr. Tanel DEMİREL* erişim: <https://www.youtube.com/watch?v=LWSidTWLPgY&t=3841s>, 10.04.2018.
- Demirel, Tanel, *Türkiye'nin Uzun On Yılı: Demokrat Parti İktidarı ve 27 Mayıs Darbesi*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2. Baskı, 2016.
- Demokrat Parti Programı*, 1946.
- Doğan, Ali Ekber, *Birikimin Hamalları*, Ankara: Donkişot Yayınları, 2002.
- Doğan, Kutlay, *Turgut Özal Belgeseli*, Ankara: Türk Haberler Ajansı Yayınları, 1994.
- Doğan, Mustafa (haz.), *Adnan Menderes'in Konuşmaları*, Cilt: 1, İstanbul: Ekiçigil Matbaası, 1957.
- Dönmezler, Sulhi, *Basın Hukuku*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1976.
- Duman, M. Zeki, *Türkiye'de Liberal-Muhafazakâr Siyaset ve Turgut Özal*, Ankara: Kadim Yayınları, 2010.
- , M. Zeki, *Türkiye'de Liberal-Muhafazakâr Siyaset ve Turgut Özal*, Ankara: Liberte Yayınları, 2017.
- Duverger, Maurice, *Siyasi Partiler*, çev: Ergun Özbudun, Ankara: Bilgi Yayınları, 2. Baskı, 1974.
- Dworkin, Ronald, "Liberalism", içinde ed: Michael Sandel, *Liberalism and Its Critics*, Oxford: Basic Blackwell, 1984.
- Emrence, Cem, *99 Günlük Muhalefet: Serbest Cumhuriyet Fırkası*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2014.
- Erdoğan, Mustafa, *Aydınlanma, Modernlik ve Liberalizm*, Ankara: Orion Yayınları, 2006.
- , Mustafa, "Klasik Liberalizmde Birey, Topluluk, Toplum", içinde *Liberal Düşünce Dergisi*, Sayı: 7, 1997, ss. 58-63.
- , Mustafa, "Liberalizme Yeniden Bakış: Tarihî ve Felsefî Temelleri", içinde ed: Cennet Uslu, *Liberalizm El Kitabı*, Ankara: Kadim Yayınları, 2013, ss. 51-83.
- , Mustafa, *Liberal Toplum Liberal Siyaset*, Ankara: Siyasal Kitabevi, 1993.
- , Mustafa, "Liberalizm ve Türkiye'deki Serüveni", içinde ed: Murat Yılmaz, *Modern Türkiye'de Siyasî Düşünce: Liberalizm*, Cilt: 7, İstanbul: İletişim Yayınları, 2. Baskı, 2013, ss. 23-40.
- , Mustafa, "Türk Politikasında Bir Reformist: Turgut Özal", içinde der: İhsan Sezal ve İhsan Dağı, *Özal'lı Yıllar: Siyaset, İktisat, Zihniyet*, İstanbul: Beta Basım, 2016. ss. 25-38.
- Erdoğan, Selami, *Anavatan Partisi'nin Siyasal Dönüşümü*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009.

- Erdoğan'ım 2011'de Mısır'da yaptığı konuşma: Laiklik, dinsizlik veya din karşıtlığı değildir, erişim: <https://www.youtube.com/watch?v=-8jh68yICpk>, 24.04.2017.
- Erdoğan'ın 2005'te Diyarbakır'daki tarihi konuşması Çözüm Süreci, erişim: <https://www.youtube.com/watch?v=pnE78WkjpQk>, 25.04.2017.
- Eroğlu, Cem, *Demokrat Parti Tarihi ve İdeolojisi*, İstanbul: Yordam Kitap, 2014.
- Eroğlu, Müzeyyen, "John Locke'un Devlet Teorisi", içinde *Akademik Bakış Dergisi*, Sayı: 21, 2010, ss. 1-15.
- Ertin, Gaye, "Türkiye'de Sanayi", içinde S. Gözenç, E. Gümüş ve G. Ertin, *Türkiye Coğrafyası*, No: 1069, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1998, ss. 163-182.
- Eştürk, Özlem, *Türkiye'de Liberalizm: 1983-1989 Turgut Özal Dönemi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.
- Fedayi, Cemal, *Siyaset Bilimi*, Ankara: Kadim Yayınları, 4. Baskı, 2014.
- Fındıkoğlu, Ziyaeddin Fahri, "Bugünkü Türk Tefekkürü ve Başlıca Cereyanlar", içinde *Türk Yurdu*, Sayı: 247, Ağustos 1955.
- Fındıkoğlu, Ziyaeddin Fahri, "Türkiyede İlmî ve Felsefî Hayatın İnkişafı Şartları", 1938.
- Gökalp, Ziya, *Türkleşmek, İslâmlaşmak, Muasırlaşmak*, İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2018.
- Göktepe, Cihan, "Demokrat Parti Dönemi İç ve Dış Siyasi Gelişmeler", içinde ed.: Adem Çaylak, vd., *Osmanlı'dan İkininli Yıllara Politik Tarih*, Ankara: Savaş Yayınevi, 2014, ss. 361-394.
- Göle, Nilüfer, "Türkiye'nin Özal'lı Yılları" içinde der.: İsmet Binark, *Bu Dünyadan Bir Turgut Özal Geçti*, Ankara: Turgut Özal Düşünce ve Hamle Derneği Yayınları, 2008, 199-201.
- Gözenç, S., Gümüş, E. ve Ertin, G., *Türkiye Coğrafyası*, No: 1069, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1998.
- Gray, John, *Liberalizmin İki Yüzü*, çev.: Koray Değirmenci, Ankara: Dost Kitabevi, 2003.
- Gunn, T. Jeremy, *Din Özgürlüğü ve Laisite: ABD ile Fransa Arasında Bir Karşılaştırma*, çev.: Hüseyin Bal & Ömer Faruk Altıntaş, Ankara: Liberte Yayınları, 2. Baskı, Mayıs 2014
- Güner, Engin, *Özal'lı Yıllarım*, İstanbul: Doğan Kitap, 2014.
- Güzel, Uğur, *Özalcılık*, İstanbul: Emre Yayınları, 2008.
- Haklı, Salih Zeki, *Özgür Toplumda Birey ve Cemaat*, Ankara: Liberte Yayınları, 2017.
- Harvey, David, *Postmodernliğin Durumu*, çev.: S. Savran, İstanbul: Metis Yayınları.

- Haydaroğlu, Ceyhun ve Tatlısu, Satı, "Turgut Özal Dönemi Yeni Sağ Devlet ve Ekonomik Liberalizm: Devlet ve Piyasa İlişkisinin Politik Ekonomisi", içinde *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 1, 2016, ss. 27-41.
- Hayek, Friedrich August von, "Liberalizm", çev: Ünsan Çetin, içinde ed.: Cennet Uslu, *Liberalizm El Kitabı*, Ankara: Kadim Yayınları, 2013, ss. 11-50.
- Hazlitt, Henry, "Kapitalizmin Etiği", çev: Necdet Kandemir, içinde *Piyasa Dergisi*, Sayı: 3, 2002, ss. 15-34.
- , Andrew, *Siyaset*, çev: Bekir Berat Özipek, Bican Şahin, vd., Ankara: Adres Yayınları, 16. Baskı, 2015.
- , Andrew, *Siyasetin Temel Kavramları*, çev: Hayrettin Özler, Ankara: Adres Yayınları, 2. Baskı, Haziran 2015.
- , Andrew, *Siyasî İdeolojiler*, çev: Ahmet Kemal Bayram vd., Ankara: Adres Yayınları, 2014.
- Humboldt, Wilhelm von, *Devlet Faaliyetlerinin Sınırları*, çev: Bahattin Seçilmişoğlu, Ankara: Liberte Yayınları, 2013.
- Hume, David, *İnsan Doğası Üzerine Bir İnceleme*, çev: Ergün Baylan, Ankara: BilgeSu Yayıncılık, 2009.
- Hürriyet Gazetesi* web, erişim: <http://www.hurriyet.com.tr>.
- Kaçmazoğlu, H. Bayram, *Demokrat Parti Dönemi Toplumsal Tartışmaları* İstanbul: Doğu Kitabevi, Şubat 2012.
- Kahraman, Hasan Bülent, *AKP ve Türk Sağı*, İstanbul: Agora Kitaplığı, 2009.
- , Hasan Bülent, *Türk Siyasetinin Yapısal Analizi - II 1920-1960*, İstanbul: Agora Kitaplığı, 2012.
- Kalın, İbrahim, *Muhafazakâr Düşünce Sempozyumu*, erişim: https://www.youtube.com/watch?v=_PR6eXzr48g&t=578s, 27.12.2016.
- Kalkan, Buğra, *Frédéric Bastiat'ın Siyaset ve Devlet Anlayışı*, Ankara: Liberte Yayınları, 2016.
- , Buğra, "Liberalizm", içinde ed.: Kalkan, Buğra ve Başdemir, Hasan Yücel, *Siyasî İdeolojiler*, Ankara: Adres Yayınları, 2. Baskı, Eylül 2017, ss. 20-45.
- Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu*, erişim: <https://www.ombudsman.gov.tr/contents/files/6328.pdf>, 10.04.2017.
- Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı (KDGM), *Sessiz Devrim: Türkiye'nin Demokratik Değişim ve Dönüşüm Envanteri (2002-2014)*, Ankara: Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı Yayınları, 2014.
- Kandiyoti, Deniz, "Identity and its Discontents: Women and Nation", içinde ed.: P. Williams & L. Chrisman, *Colonial Discourse and Post-Colonial Theory: A Reader*, New York: Harvester Wheatsheaf, 1993, ss. 376-191.
- Karagöl, Erdal Tanas, *AK Parti Dönemi Türkiye Ekonomisi*, Ankara: SETA Yayınları, 2013.

- Karlık, Rıdvan, "Karşılaştırmalı Üstünlük Teorisinin Gelişmekte Olan Ülkeler Yönünden Geçerliliği Üzerine Düşünceler", 08.04.2018, erişim: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/8622>.
- Karpat, Kemal H., *Kısa Türkiye Tarihi 1800-2012*, İstanbul: Timaş Yayınları, Nisan 2013.
- , Kemal H., *Türk Demokrasi Tarihi, Sosyal, Ekonomik, Kültürel Temeller*, İstanbul: Afa Yayınları, 1996.
- Kaymaz, İhsan Şerif, "Kemalizm'in Ulusalçılık Anlayışı ve Günümüz Türkiye'sinde Ulusalçılık - Milliyetçilik Algılamaları", erişim: <http://www.msydergi.com/uploads/dergi/86.pdf>, 25.05.2018.
- Kazdağlı, Hasan, "Turgut Özal'ın İktisadi Reformları", içinde der.: İhsan Sezal ve İhsan Dağı, *Özal'lı Yıllar: Siyaset, İktisat, Zihniyet*, İstanbul: Beta Basım, 2016, ss. 371-392.
- Yavuz Kılıç, "Kant'ın Etik Görüşünde 'Değerli Eylem'in Olanacağı", içinde *Pamukkale Üniversitesi Sos-yal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 22, 2015, ss. 93-100.
- Kısıklı, Bayram, *AK Parti'nin Modernleşme Sürecimize Katkıları*, Ankara: Afşar Matbaacılık, 2008.
- Köseoğlu, Salahattin, "Birinci Büyük Millet Meclisi'nde İkinci Grup - 2", içinde Ahmet Demirel, *İkinci Grup'un Kurucularından Salahattin Köseoğlu'nun Milli Mücadele Hatıraları*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2017.
- Küçük, Adnan, "Türkiye'de 1950-1960 Arası Dönemde Hukukî Gelişmeler ve Fiili Uygulamalar: Türkiye Ne Oranda Demokratikleşebildi?", içinde *Demokrasi Platformu Dergisi*, Sayı: 17, 2009, ss. 55-130.
- Küçükömer, İdris, *Batılılaşma & Düzenin Yabancılaşması*, İstanbul: Profil Yayıncılık, 2009.
- Larmore, Charles, "Siyasî Liberalizm", çev: Cennet Uslu içinde ed.: Cennet Uslu, *Liberalizm El Kitabı*, Ankara: Kadim Yayınları, 2013, ss. 363-391.
- Locke, John, *Uygar Yönetim Üzerine İkinci İnceleme: Sivil Toplumda Devlet*, çev: Serdar Taşçı ve Hale Akman, İstanbul: Metropol Yayınları, 2002.
- , John, *Yönetim Üzerine İkinci İnceleme*, çev: Fahri Bakırcı, Ankara: Ebabel Yayıncılık, 2012.
- Lomasky, Loren E., "İki Liberalizm Anlayışı", çev: Mustafa Erdoğan, içinde ed.: Cennet Uslu, *Liberalizm El Kitabı*, Ankara: Kadim Yayınları, 2013, ss. 195-234.
- Manaz, Abdullah, *Siyasal İslamcılık - 2: Türkiye'de Siyasal İslamcılık*, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayınları, 2008.
- Mardin, Şerif, *Türkiye'de Toplum ve Siyaset*, der.: Mümtaz'er Türköne ve Tunçay Önder, İstanbul: İletişim Yayınları, 2015.
- Menger, Carl, "İnsanlar Neden Ticaret Yapar?", çev: Şeyma Akın, içinde *Piyasa Dergisi*, Sayı: 12, 2004, ss. 255-259.

- Mert, Nuray, *Merkez Sağın Kısa Tarihi*, İstanbul: Selis Kitaplar, 2007.
- Mill, John Stuart, *Hürriyet Üstüne*, çev: M. Osman Dostel, Ankara: Liberte Yayınları, 2012.
- Montefiore, Alan (ed.), *Neutrality and Impartiality*, Cambridge: Cambridge University Press, 1975.
- Mustafa Kemal, *Nutuk*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2016.
- Müller, Jan-Werner, *Popülizm Nedir?*, çev: Onur Yıldız, İstanbul: İletişim Yayınları, 2. Baskı, 2018.
- Nebati, Nureddin, *Milli Görüşten Muhafazakâr Demokrasiye*, İstanbul: Alfa Yayınları, 2014.
- Neumann, Franz, *The Democratic and the Authoritarian State*, ed: Herbert Marcuse, Glenecoe: Free Press, 1956.
- Neziroğlu, İrfan ve Yılmaz, Tuncer (haz.), *Başbakanlarımız ve Genel Kurul Konuşmaları*, Cilt 9, Ankara: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Yayınları, 2014.
- Neziroğlu, İrfan ve Yılmaz, Tuncer, *Hükümetler-Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri*, Cilt 2, Ankara: Türkiye Büyük Millet Meclisi Yayınları, Ekim 2013.
- Nozick, Robert, *Anarşi, Devlet ve Ütopya*, çev: Alişan Oktay, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2015.
- Okyar, Ali Fethi, *Serbest Cumhuriyet Fırkası Nasıl Doğdu, Nasıl Feshedildi?*, İstanbul: Derin Tarih Kültür Yayınları, 2014.
- Öniş, Ziya, "Adalet ve Kalkınma Partisi'nin Ekonomi-Politigi", çev: Ali Yıldız, içinde ed: Hakan Yavuz, *AK Parti: Toplumsal Değişimin Yeni Aktörleri*, İstanbul: Kitap Yayınevi, 2010, ss. 259-286.
- Özdağ, Ümit, "Milliyetçilik ve Ulusalçılık Arasındaki Farklar", *Yeniçağ Gazetesi*, 24.02.2011.
- Özbek, Mehmet Ferhat ve Umarov, Alimkul, "Prosedürel Adalet, Dağıtım Adalet ve Değersel Bağlılık İlişkisi: Bir Yapısal Eşitlik Modeli Uygulaması", içinde *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: 24, Sayı: 2, 2010, ss. 307-318.
- Özcan, Feridun Cemil, "Ellili Yıllarda Türkiye Ekonomisi", içinde haz: Mete Kaan Kaynar, *Türkiye'nin 1950'li Yılları*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2015, ss. 39-67.
- Özipek, Bekir Berat, *Muhafazakârlık: Akıl, Toplum, Siyaset*, Ankara: Liberte Yayınları, 4. Baskı, Haziran 2017.
- Rawls, John, *A Theory of Justice*, Oxford: Oxford University Press, 1972.
- Recep Tayyip Erdoğan - Kimin Haddine...*, erişim: <https://www.youtube.com/watch?v=SKsDB6kuVqw>, 24.04.2017.
- Ricardo, David, *Siyasal İktisadın ve Vergilendirmenin İlkeleri*, çev: Barış Zeren, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 4. Baskı, 2018.

- Ryan, Alan, "Liberalizm", çev.: Cennet Uslu, içinde ed.: Cennet Uslu, *Liberalizm El Kitabı*, Ankara: Kadim Yayınları, Eylül 2013, ss. 85-119.
- Sabah Gazetesi web, erişim: <http://www.sabah.com.tr>
- Smith, Adam, *Milletlerin Zenginliği*, çev.: Haldun Derin, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2014.
- Sunay, Cengiz, *Türk Siyasal Hayatı ve İlgili Literatür*, Ankara: Orion Kitabevi, 2015.
- Sungur, Zahide, *Demokrat Parti Dönemi Ekonomi Politikaları ve Kalkınma Çabaları*, Ankara: Kitap & Cafe Serüven, 2015.
- Sükan, Faruk (haz.), *Başbakan Adnan Menderes'in Meclis Konuşmaları: TBMM 1950-1960*, Ankara: Kültür Ofset, 2. Baskı, 1992.
- Şahin, Bican, "Liberalizm", içinde der.: Ömer Çaha ve Bican Şahin, *Dünyada ve Türkiye'de Siyasal İdeolojiler*, Ankara: Orion Kitabevi, 2013, ss. 39-102.
- T.C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, erişim: <http://www.oib.gov.tr>.
- Takım, Abdullah, "Demokrat Parti Döneminde Uygulanan Ekonomi Politikaları ve Sonuçları" içinde *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Cilt: 67, No: 2, 2012, ss. 157-187.
- , Abdullah, *Ekonomik Kalkınma ve Dış Finansman Demokrat Parti Ekonomisi*, Ankara: Detay Yayıncılık, 2011.
- Tannenbaum, Donald G. & Schultz, David, *Siyasî Düşünce Tarihi: Filozoflar ve Fikirleri*, çev.: Fatih Demirci, Ankara: Adres Yayınları, 9. Baskı, 2015.
- Teazis, Christos, *İkincilerin Cumhuriyeti*, İstanbul: Mızrak Yayınları, 2. Baskı, 2011.
- Turan, Ömer, "Kudretli Devlet, Manevi Kalkınma, Ağır Sanayi: Türk Sağı ve Kalkınma", içinde der.: İnci Özkan Kerestecioğlu & Güven Gürkan Öztan, *Türk Sağı: Mitler, Fetişler, Düşman İmgeleri*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2. Baskı, 2014, ss. 459-505.
- Türk Ceza Kanununun 526'ncı maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanun*, Kanun No: 5665, Kabul Tarihi: 16.06.1950.
- Türk, H. Bahadır, *Muktedir: Türk Sağı Geleneği ve Recep Tayyip Erdoğan*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2014.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), *İstatistik Göstergeler 1923-2013*, Yayın No: 4361, Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, Aralık 2014.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), *İstatistik Göstergeleri 1923-2011*, Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, 2012.
- Türküne, Mümtaz'er, *Modernleşme, Laiklik ve Demokrasi*, Ankara: Ark Yayınevi, 1994.
- Uğur, Fatih, *Özlenen Demokrat Turgut Özal*, İstanbul: Zaman Kitap, 2012.
- Uslu, Cennet, "David Hume: Beşeri Bir Ürün Olarak Adalet", *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*, Sayı 24, 2010, ss. 17-56.

- , Cennet, *Doğal Hukuk ve Doğal Haklar*, Ankara: Liberte Yayınları, 2009.
- , Cennet, “Liberal Tarafsızlık ve Modus Vivendi”, *Journal of Turkish Studies* 9, 2014, ss. 1539–1556. erişim: http://www.turkishstudies.net/Makaleler/788272642_86UsluCennet-sos-1539-1556.pdf, 26.07.2016.
- Uygun, Ercan, “Krizden Krize Türkiye: 2000 Kasım ve 2001 Şubat Krizleri”, erişim: <http://www.tek.org.tr/dosyalar/KRIZ-2000-20013.pdf>, 25.04.2017.
- Üstel, Füsun, *Makbul Vatandaş'ın Peşinde*, İstanbul: İletişim Yayınları, 6. Baskı, 2014.
- Üzümcü, Adem, Dikkaya, Mehmet ve Özyakışır, Deniz, “Türkiye’de İktisadi Dönüşümler ve Politik Yansımaları: 1923–2007”, içinde ed.: Adem Çaylak, Mehmet Dikkaya, Cihat Göktepe, Hüsnü Kapu, *Osmanlı’dan İkininli Yıllara Politik Tarih*, Ankara: Savaş Yayınevi, 2014, ss. 695–742.
- Waldron, Jeremy, “Siyasî ve Kapsamlı Liberalizm”, çev.: Duygu Ak, ed.: Cennet Uslu, *Liberalizm El Kitabı*, Ankara: Kadim Yayınları, 2013, ss. 161–193.
- Yavuz, Hakan (ed.), *Ak Parti: Toplumsal Değişimin Yeni Aktörleri*, İstanbul: Kitap Yayınevi, 2010.
- Yayla, Atilla, *İktisat ve Hayat*, Ankara: Liberte Yayınları, 2014.
- , Atilla, *Liberalizm*, Ankara: Liberte Yayınları, 2015.
- , Atilla, “Özal: Reformcu Lider”, içinde der.: İhsan Sezal ve İhsan Dağı, *Özal’lı Yıllar: Siyaset, İktisat, Zihniyet*, İstanbul: Beta Basım, 2016. ss. 357–370.
- , Atilla, “Piyasa Medeniyeti”, içinde ed.: Atilla Yayla, *Piyasa Medeniyeti*, Ankara: Liberte Yayınları, 2013.
- , Atilla, *Siyaset Bilimi*, Ankara: Adres Yayınları, 4. Baskı, 2016.
- , Atilla, *Siyasî Düşünce Sözlüğü*, Ankara: Adres Yayınları, 5. Baskı, 2011.
- Yazıcıoğlu, Mustafa Sait, “Özal’ın İslam Anlayışı ve Dinî Özgürlükler”, içinde der.: İhsan Sezal ve İhsan Dağı, *Özal’lı Yıllar: Siyaset, İktisat, Zihniyet*, İstanbul: Beta Basım, 2016. ss. 159–177.
- Yılmaz, Abdullah ve Güler, Tahsin, “2000’li Yıllarda Türk Kamu Yönetiminin Değişim ve Dönüşüm Dinamikleri”, içinde ed.: Seyfettin Aslan ve Yılmaz Demirhan, *Türk Siyasal Hayatında AK Parti Dönemi*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2016, ss. 5–44.
- Zafer Gazetesi*.
- Zürcher, Erik Jan, *Modernleşen Türkiye’nin Tarihi*, İstanbul: İletişim Yayınları, 31. Baskı, 2015.